

Forarbejder til den nye danske Straffelov.

Kapitlerne 23 og 24 — Forbrydelser i Familieforhold og Forbrydelser mod Kønssædeligheden — i Straffelovsudkastet af 1923.

Af OLAF HAACK.

I Tidsskriftets 6. Aargang (1918) p. 276 ff. har jeg behandlet Kapitlerne 20 og 21 (Forbrydelser i Familieforhold og mod Kønssædeligheden) i Professor Torps Straffelovsudkast af 1917 (T. U.) og sammenlignet dettes herhen hørende Bestemmelser dels med den nugældende Straffelovs, dels med de tilsvarende i den første Straffelovskommissions Udkast (K. U. I.). I Lovudkastet fra den anden Straffelovskommission (K. U. II) findes de tilsvarende Bestemmelser i Kapitlerne 23 og 24, og idet jeg i det hele henviser til mine Udtalelser om T. U., giver de nye Forslag Anledning til følgende Bemærkninger:

Ligesom T. U. har det nyeste Udkast i Kapitlet om Familieforbrydelserne afskaffet Hørsforbrydelsen, og man tør vel nu med Sikkerhed vente, at denne forældede Overlevering fra en svunden Tids Ret vil udgaa af Straffeloven. Hvad Bigamiforbrydelsen angaar, maa det bemærkes, at Straf for uagtksom Forbrydelse efter § 189 kun skal kunne ramme den gifte Part. Med Tilfredshed noteres, at Strafferammen for denne Part fordobles (indtil 6 Aar), naar den anden Part har været i god Tro, hvilket stemmer med Reglen i K. U. I, men var forladt i T. U. Endvidere har det seneste Udkast strøget den nye Regel, som begge de ældre Udkast hjemlede, nemlig at Ægteskab i de absolut forbudte Grader stilledes under samme Straffebestemmelse som Bi-

gami; Motiverne begrundet Udeladelsen dermed, at der ikke formenes at være tilstrækkelig praktisk Trang til at inddrage dette hidtil straffri Forhold under Straffeloven. — Bestemmelserne om Blodskam m. v. indeholder den betydelige Skærpelse i Forhold til T. U., at Samleje med en Descendent under 18 Aar kan straffes med indtil 10 Aars Fængsel, medens der paa den anden Side i Tilfælde af Samleje mellem Søskende er fakultativ Adgang til at lade Straffen bortfalde for den, som ikke er fyldt 18 Aar. Herved erindres Bestemmelsen i Udkastets § 86 Nr. 5, hvorefter et Afhængighedsforhold kan bevirke Straffrihed for den afhængige ogsaa udenfor dette Tilfælde. Endvidere har Udkastet bibeholdt Straf — dog kun af Hæfte — for Samleje mellem Besvogrede, naar Ægteskabet mellem dem er absolut forbudt¹⁾, medens T. U. lod dette Forhold straffrit; som tidligere l. c. anført, er det sikkert nødvendigt at bibeholde en Straffebestemmelse for saadanne Forhold. Regler svarende til Strfls. §§ 163 og 165 kender Udkastet ikke. Det maa endelig billiges, at Udkastet straffer »anden konslig Omgængelse end Samleje« i alle de Forhold, hvor Samleje er strafbart paa Grund af Familieforholdet, medens T. U. kun havde Straf for saadan Omgængelse med en Descendent under 18 Aar. — Bestemmelsen i Udkastets § 193 om Straf for Vanrøgt eller nedværdigende Behandling overfor Paarørende eller for modvillig Unddragelse af Forsørgelses- eller Bidragspligt, hvorved de udsættes for Nød, svarer til T. U. § 191, men gaar videre end denne, idet den medtager ogsaa Besvogrede i den opstigende Linje, hvilket kan faa Betydning bl. a. overfor Aftægtsfolk. — Straffbestemmelsen i § 194 for Forvanskning af Beviset for en Persons Familiestilling svarer til T. U. § 192, kun er denne §'s næppe helt klare 2. Stk. erstattet med en Regel om fakultativ Straffrihed for det Tilfælde, at et af en gift Kvinde født uægte Barn med Ægtefællens Samtykke opgives som ægte. —

De Indvendinger, jeg i min foran nævnte Artikel frem-

¹⁾ Jfr. herved Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 § 13.

førte mod det tilsvarende Kapitel i T. U., finder i det væsentlige ikke Anvendelse overfor Bestemmelserne i det nye Udkast. Tilbage er hovedsagelig endnu kun, at der efter min Mening bør være en fakultativ Adgang til Straffrihed for Søkende, i hvert Fald for Halvsøkende (uden Hensyn til deres Alder), der har forset sig med hinanden.

Kapitel 24, Forbrydelserne mod Kønsheden, frembyder mere Stof til Bemærkninger end det foregaaende Kapitel. Hvad først angaar Konstruktionen af Voldtægtsforbrydelsen, hvormed Kapitlet indledes, er denne — bortset fra redaktionelle Ændringer — svarende til T. U. Udkastet sætter et Maksimum af 16 Aar, under skærpene Omstændigheder Livstid, medens T. U. kun gaar til 12 Aar. Medens T. U. for det Tilfælde, at Gerningsmanden har staaet i et varigt Kærlighedsforhold til Kvinden, fastholder dette Maksimum, men stryger det fastsatte Minimum for Fængselsstraffen (1 Aar), nedsætter K. U. II tillige Maksimum til 8 Aar og formulerer Betingelsen anderledes, nemlig at Kvinden forud har staaet i kønsligt Forhold til Gerningsmanden. Motiverne viser, at Tankegangen har været den samme som i T. U., nemlig at tage mildere paa den, som excederer overfor den bestemte Kvinde, han har Tilknytning til, og som derfor ikke tegner sig som almenfarlig. Man har saa valgt det tidligere kønslige Forhold for at have et fast Kriterium. Det tør vel anses som givet, at dette Forhold skal have været frivilligt, saaledes at den Mand, der 2 Gange voldtager samme Kvinde, ikke skal dømmes efter en mildere Strafferamme anden Gang! Iøvrigt forekommer det mig bedre og bedre stemmende med det angivne Motiv at lade Kriteriet være blot, om Gerningsmanden før har staaet i Kærlighedsforhold til Kvinden — uden at kræve hverken, at dette har været varigt (hvilket er ganske ubestemt), eller at det har ført til kønsligt Forhold; maaske skulde samtidig Maksimum forhøjes noget over de 8 Aar. Medens T. U. i

§ 196 udtrykkelig slaar fast, at Voldtægt ogsaa kan begaaes mod den skyldiges samlevende Hustru, tier det nye Udkast herom i Lovteksten; men i Motiverne erkendes det, at Hustruen ikke principielt bør undrages denne Strafbestemmelses Beskyttelse, og at den er formuleret saaledes, at den ogsaa omfatter hende, omend det formenes, at den sjældent vil faa praktisk Betydning i denne Relation. Jeg maa vedblivende formene, at hele Voldtægtssynspunktet ikke er anvendeligt, hvor Manden tiltvinger sig Samleje med sin Hustru, som han samlever med. Jeg vil ikke kunne tage den — formentlig nødvendige — Konsekvens, at hun da har Ret til at afværge hans Angreb ved de yderste Midler, saaledes ved at skyde ham ned, og jeg finder, at et saadant Forhold rettelig horer hjemme under Udkastets Bestemmelser i § 193 om Straf for den, der ved nedværdigende Behandling krænker sin Ægtefælle, hvor Straffen kan gaa til 2 Aars Fængsel. For en fraskilt eller frasepareret Ægtefælles Vedkommende er der jo derimod ingen Betænkelighed ved at lade Forholdet rammes af Voldtægtsbestemmelserne.

Den næste Gruppe Kongsfrihedsforbrydelser er dels de, der hidtil i Mangel af en direkte herpaa sigtende Bestemmelse er straffet efter Strfls. § 185, eventuelt i Forbindelse med § 210, dels de, hvor Samlejet opnaas ved Udnyttelsen af Kvindens Afhængighed bl. a. af tjenstlig eller økonomisk Art. Medens T. U. for den forstnævnte af disse Grupper Vedkommende i § 198 1) udtrykkelig undtager den samlevende Hustru, gør det nye Udkast i § 198 ingen saadan Forskel. Med Hensyn til den anden Gruppe kan bemærkes, at K. U. II i § 200 kræver groft Misbrug af tjenstlig eller økonomisk Afhængighed og med Rette erstatter Udtrykket »tiltvinger sig Samleje« i T. U. med »forskafter sig Samleje«; Paatalen er, modsat efter T. U. § 199, ubetinget offentlig. I § 201 om Tilsnigelse af Samleje er foruden det Tilfælde, at Kvinden vildfarende anser Samlejet for ægteskabeligt, med god Grnd ogsaa medtaget, at hun forveksler Gerningsmanden med en anden.

Reglerne om Straf for Samleje med Børn under 15 Aar og Forførelse af Personer under 18 Aar er væsentlig som i T. U., dog at Maksimum for den førstnævnte Forbrydelse er sat op til 10 Aars Fængsel. Jeg maa her atter pege paa det besynderlige Forhold, at hvis en 14 Aars Dreng forfører en 15aarig Pige til Samleje, vil Pigen, men ikke Drengen, kunne straffes for dette Forhold! Men Besynderligheden vil jo sikkert kun vise sig teoretisk, da der næppe vil blive rejst Tiltale mod hende.

Ligesom i T. U. bestemmes i det nye Udkast, at en forholdsvis mindre Straf — her tilføjes udtrykkelig: af Fængsel — bliver at anvende, naar der ved Konsfrihedskrænkelser af den ovenomhandlede Art er foregaaet »anden konslig Omgængelse« end Samleje. Motiverne udtaler herom, at Udtrykket »anden konslig Omgængelse« er valgt i Stedet for Udtrykket »uterligt Forhold«, der bruges i Strfls. § 176, for skarpere at præcisere Grænsen mellem denne Forbrydelse og Blufærdighedskrænkelser i Udkastets § 213 (Strfls. § 185). Ved det valgte Udtryk skal forstaas »enhver anden konslig Benyttelse af en anden Persons Legeme end Samleje«. Foreligger saadan Benyttelse ikke, vil der kun kunne blive Spørgsmaal om en Blufærdighedskrænkelse. Jeg foler mig ikke overbevist om, at den saaledes i Motiverne givne Tolkning vil lette Sondringen mellem de to Grupper af Tilfælde. Hvad er nemlig »konslig Benyttelse af en andens Legeme«? Hvad mener man f. Eks. om lidenskabelige Kys paa Bryst eller Ryg? Eller om Beføling af en Kvindes Ben? Er det »konslig Benyttelse« eller er det kun Blufærdighedskrænkelse? Jeg tror imidlertid at den almindelige Opfattelse af selve Lovudtrykket »konslig Omgængelse« vil give en sikrere Vejledning ved Løsningen af saadanne Tvivl end den Forklaring, Motiverne saaledes har ment at burde give af dets Forstaaelse.

Alle 3 Udkast har Reglen om, at Straffen for Konsfrihedsforbrydelse kan bortfalde, naar de paagældende er indtraadt i Ægteskab med hinanden, men K. U. II udtaler

herom i Motiverne, at Forudsætningen er, at Ægteskabet — der maa være gyldigt — er indgaaet, forinden der er faldet endelig Dom i Sagen, der altsaa ikke vil kunne fordres genoptaget, naar Parterne efter endelig Doms Afsigelse maatte have giftet sig med hinanden. — T. U.s Bestemmelse om Straf for Konsfrihedskrænkelser, begaaet af grov Uagtsomhed, er bevaret i K. U. II, førstnævnte Udkasts Maximum for Straffen er strøget.

Af det gamle Forbrydelsesbegreb »Omgængelse mod Naturen« er der efter begge Udkast kun bleven tilbage visse Tilfælde af Konsomgang mellem Personer af samme Køn, medens hele Resten af det, som Strfls. § 177 straffer med Forbedringshusarbejde, lades uomtalt og derfor ikke som saadant er strafbart. Men medens T. U. vil straffe — og straffe strengt — den, som efter at være fyldt 25 Aar over konslig Usædelighed med en Person af samme Køn, der ikke er 21 Aar gammel, stryger K. U. II denne Bestemmelse og giver i § 205 den klare Regel: Konslig Usædelighed¹⁾ med en Person af samme Køn straffes, naar den begaas under de Omstændigheder, hvor Omgang med en Person af det modsatte Køn er strafbar, nemlig som egentlig Konsfrihedskrænkelser, som Misbrug af et Barn eller som Forførelse af en ung Person. Denne Regel er i enhver Henseende velbegrunder og efter mit Skøn ogsaa tilstrækkelig. Imidlertid har Udkastet yderligere med T. U. bestemt Straf (Fængsel indtil 2 Aar, § 210), for Deltagerne i Udøvelse af konslig Usædelighed for Betaling mellem Personer af samme Køn. Denne Bestemmelse er bleven kraftig angrebet af Psykiateren Overlæge *Thalbitzer* i Tidsskriftets forrige Aargang p. 320 ff. Naar man først er kommet bort fra den tidligere gængse, men nu forlængst forladte Opfattelse af Homosexualitet som et ved Udskejelser erhvervet Depravationsstadium, mener jeg, at Overlægen har ganske Ret, naar han slutter sin Artikel med at sige, at der i vor nye Straffelov ikke bør fin-

¹⁾ Altsaa ikke blot de Former herfor, der antages at falde under Strfls. § 177.

des Undtagelsesbestemmelser, som vil ramme de homoseksuelle, blot fordi de er homoseksuelle. Lighed for Loven synes at kræve, at kun det, som er strafbart overfor Personer af modsat Køn, ogsaa er strafbart overfor Personer af ens eget Køn. Og vil man henvise til den Fare og Ulæmpe, en mandlig Prostitution kan frembyde, fremhæver Overlægen med Rette, at denne Fare netop vokser — nemlig som en Fare for Pengeafpresning — naar Forholdet kriminaliseres ogsaa for den, der yder Betalingen. Denne Prostitution maa man søge at komme til Livs ad andre Veje, gennem de i Losgængerilovgivningen og Politivedtægten hjemlede Tilhold o. l. Jeg mener derfor, at den nye Straffelov paa dette Omraade bør indskrænke sig til at indeholde en til Udkastets fornævnte § 205 svarende Bestemmelse. —

Resten af Kapitlet, nemlig Bestemmelserne om Rufferi og dermed beslægtede Forbrydelser, om Alfonseri og hvad dertil hører, om Krænkelser af Blufærdighed o. l., følger i Hovedlinjerne T. U., hvorom atter her henvises til Artiklen om dettes herhen hørende Bestemmelser. Af Ændringer er dog bl. a. at bemærke, at ved »hvid Slavehandel« (§ 208, 2. Stk.) er Aldersgrænsen sat ved 21 Aar (Fuldmyndighed) for den, der i det omhandlede Øjemed befordres ud af Landet, hvorhos i § 209 Udnyttelsen af en andens kønlig usædelige Erhverv straffes, uden at der, som i T. U., kræves, at man derved skaffer sig »uforholdsmæssig Fordel«; Motiverne viser imidlertid, at disse Ord nærmest kun er strøgne som formentlig overflødige, idet selve Ordet »udnytter« skal udtrykke, at f. Eks. Udlejning af Værelser til prostituerede Kvinder kun er strafbar, naar der kræves en ublu Leje. Rufferistraf skal efter § 208, 2) ramme ikke blot den, der tilskynder en ikke 18-aarig til erhvervsmæssig Utugt, men ogsaa den, som blot yder Bistand hertil, hvilket sikkert er en heldig Udvidelse. Ved Definitionen af Alfonseri i § 209, 2) har man forladt Formuleringen i T. U. »den Mandsperson, som helt eller delvis søger sit Underhold ved at udnytte en Kvindes Utugtserhverv«, og i Stedet for sat

«... helt eller delvis lader sig underholde af en Kvinde, der driver Utugt som Erhverv». Det forekommer mig vedblivende, at T. U.s Formulering er at foretrække, idet den nye Affattelse kan give Anledning til mindre velbegrundede Sigtelser mod den, Kvinden af og til har trakteret paa en Beværtning o. l., hvorved en vis Chikane kan udoves. Straffen for den Mand, som deler Bolig med en Kvinde, der driver Utugtserhverv, skal efter § 209, 3) ikke, som efter T. U., være betinget af forudgaaet Politiadvarsel, men til Gengæld er Straffen for dette Forhold nedsat betydelig. Sidste Stykke i nævnte § bestemmer endelig, at Straffen efter dens 2. og 3. Stk. ikke finder Anvendelse paa Mandspersoner under 18 Aar, overfor hvem Kvinden har Underholdspligt. — Kapitlets sidste Bestemmelse, § 214, om utugtige Publikationer straffer dels Tilbud eller Overladelse til Personer under 18 Aar af utugtige Skrifter, Billeder eller Genstande — ikke blot, som efter T. U., naar der er krævet Vederlag —, dels Offentliggørelse af utugtige Skrifter m. m. eller Afholdelse af offentlig Forestilling eller Udstilling af utugtligt Indhold, hvorunder ogsaa gaar f. Eks. Udlejning af Films af utugtligt Indhold. Derimod finder Udkastet det upaakrævet og betænkeligt at tiltræde T. U.s Bestemmelse om Straf ogsaa for Afholdelse af offentlig Foredrag af utugtligt Indhold; her vil vel ogsaa Bestemmelsen i § 213 om Blufærdighedskrænkelse kunne være tilstrækkeligt Værn.

I det store og hele findes Udkastets Bestemmelser i dette Kapitel fuldt tilfredsstillende, særlig synes Spørgsmaalene om Beskyttelsen af Børns og unge Personers Kønssædelighed og om Afgrænsningen af Kønshedsforbrydelser ved Magt rigtig løst. Hovedindvendingerne er, som allerede nævnt, efter min Mening dels, at de egentlige Voldtægtsbestemmelser skal kunne finde Anvendelse ogsaa i Forholdet til den samlevende Ægtefælle, dels, at homoseksuel Omgang mod Betaling skal være strafbar som saadan. —

Overensstemmende med Reglen i midlertidig Straffelov af 1. April 1905 § 3 har baade K. U. I og T. U. Regler om,

at Straffen for de grove Sædelighedsforbrydelser, specielt ogsaa Forbrydelser mod Kønsheden, i Gentagelsestilfælde kan forhojes med indtil det halve. K. U. II har derimod kun i § 211 den Regel, at saadan Forhojelse kan finde Sted, naar den, som skal dommes efter §§ 208 (Rufferi o. l.), 209 (Alfonseri m. m.) eller 211 (kønslig Usædelighed mellem Personer af samme Kon for Betaling) tidligere har været dømt for nogen i disse Bud omhandlede Forbrydelser eller for Belleri eller Løsgænger, eller for en Berigelsesforbrydelse med Fængselsstraf. For de større Forbrydelser er en Regel om Forhojelse i Gentagelsestilfælde ikke bibeholdt i K. U. II; til Gengæld er som før nævnt Strafferammerne baade for Voldtægt og for Utugt med Born skærpet betydeligt i Forhold til T. U.; men navnlig maa det fremhæves, at det nye Udkast i sine Regler om Anvendelse af Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring tager specielt Sigte paa de i det heromhandlede Kapitel omtalte Forbrydelser. I § 65, 2. Stk., hedder det nemlig, at Indsættelse i Arbejdshus i Stedet for Frihedsstraf kan anvendes, naar nogen, der for en i Kapitel 24 omhandlet Forbrydelse har udstaaet Fængselsstraf eller været indsat i Arbejdshus, inden 3 Aar efter Løsladelsen paany gør sig skyldig i saadan Forbrydelse, og den skyldiges Forhold udviser, at han, uden at kunne anses som egentlig farlig Forbryder, har Hang til at begaa Forbrydelser af nævnte Art. Herved er navnlig taget Sigte paa Exhibitionister og andre, hvis Forbrydelser ikke gaar udover de blotte Blufærdighedskrænkelser, samt en Del af de for mindre alvorlige uterlige Handlinger straffede Personer, eventuelt den mere uskadelige Del af Alfonsgruppen. Paa disse Personer er, som Erfaringen viser, de mere kortvarige Straffe, som kan idømmes, sædvanlig ganske spildt, idet Recidivet er Reglen. Det vil da — baade for Samfundets og for de paagældende Lovovertræderes egen Skyld — være af meget stor Betydning, at man under de foran angivne Betingelser i Stedet for en paa Forhaand unyttig Fængselsstraf kan anvende Indsættelse i Arbejdshus, hvor Opholdets Varighed vil være fra 1

til 5 Aar, afhængig af, om Fængselsretten paa Indstilling af Anstaltens Styrelse finder, at den paagældende nu kan gængives det frie Samfund. Gælder disse Regler om den, om saa maa siges, mere godartede Del af Sædelighedsforbrydere, dem, som mere volder Gêne end Fare, saa er der for de virkelig farlige, for Voldtægtsforbrydere og Børneskændere, i § 68 Hjemmel til at erstatte Straf med Sikkerhedsforvaring. Det hedder herom, at naar en Person, som ifølge 2 Domme for Forbrydelser, begaaede efter det fyldte 18. Aar, har udstaaet Fængselsstraf eller har hensiddet i Arbejdshus i tilsammen mindst 2 Aar, paany gør sig skyldig til Straf af Fængsel, og de foreliggende Oplysninger kendetegner ham som en farlig, erhvervs- eller vanemæssig Forbryder, kan Retten, hvis Hensynet til Samfundets Sikkerhed findes at kræve det, domme ham til at tages i Sikkerhedsforvaring, der da træder i Stedet for Straf, en Forvaring, der skal vare mindst 5 Aar, i Gentagelsestilfælde mindst 10 Aar, medens Maksimum for Varigheden er 20 Aar; indenfor disse Grænser bestemmes Tidspunktet for Løsladelsen, der altid sker paa Prove, af Fængselsretten. Motiverne nævner udtrykkelig, at de farlige Sædelighedsforbrydere, derunder ogsaa Hovedparten af Alfonsoerne, er tænkt som eventuelle Beboere i Forvaringsanstalten, og at bl. a. Hensynet til dem har motiveret, at man kun har villet kræve som Betingelse 2 Forstraffe, medens T. U. kræver 3 og en længere samlet Fængselslid end den, K. U. II kræver. Det hedder herom med Rette, at det for de farlige Sædelighedsforbryderes Vedkommende ikke — saaledes som dog til en vis Grad overfor Berigelsesforbrydere — kan ventes, at deres Farlighed først vil manifestere sig paa tilstrækkelig aabenbar Maade efter Forløbet af et relativt hyppigt Recidiv og Udstaaelsen af adskillige forholdsvis haarde Straffe. I denne Forbindelse er der saa Anledning til at gøre opmærksom paa, at Farligheden bl. a. hos Voldtægtsforbrydere og Børneskændere meget vel kan manifestere sig saa tidlig og hurtigt, at ogsaa Domme og Straffetider, som ligger for det 18. Aar, formentlig

bør medtages her, ligesom Udkastet gør det ved Spørgsmaalet om Muligheden for at anvende Arbejdshus. En 17-aarig Person, som begaar og straffes for Voldtægt, bør formentlig ikke have Lov at begaa endnu 2 tilsvarende Forbrydelser uden at udsætte sig for Sikkerhedsforvaring. Da denues Anvendelse aldrig er obligatorisk, er Udkastets Betænkelighed paa dette Punkt formentlig ugrundet. Forvaringen vil næppe blive anvendt paa andre end de Tilfælde, der kan siges at være ganske »oplagte«, selv om man lader Domme fra for det fyldte 18. Aar tælle med.